

Mesiac sviatku hudby v ďalekom juhovýchodnom regi3ne

Hudobné dni Použia 2009

Už štvrtýkrát sa v našom malom regi3ne, na Použí uskutočnil festival klasickej hudby a z toho tretíkrát s názvom Hudobné dni Použia. Celkovo 10 koncertov sa konalo v priebehu októbra v dvoch mestách a v piatich obciach, pričom prvýkrát boli zapojené aj obce v susednom Medzibodroží. Umelecká úroveň vcelku prekonalala všetky doterajšie ročníky.

V tejto súvislosti nie je celkom bezvýznamné, že po neočakávaných turbulenciách na poste riaditeľa našej Základnej umeleckej školy koncom júna bol nepriamo ohrozený aj celý projekt festivalu – pretože doterajšie ročníky sa konali v bezprostrednej aktívnej súčinnosti s touto inštitúciou. Napokon však zakladateľovi a umeleckému riaditeľovi HDP, Tomášovi Horkayovi rozhodujúcou mierou v organizácii pomohlo Kultúrne centrum Medzibodrožia a Použia v Kráľovskom Chlenci a festival sa mohol realizovať.

Hneď dva koncerty prvého víkendu možno označiť za senzačné. Najprv 2.októbra boli hosťom v gréckokatolíckom kostole vo Veľkých Kapušianoch svetoznáme Bartókovo kvarteto z Budapešti a popredný slovenský violončelista Jozef Podhoranský, ktorí spoločne uviedli krásne Sláčikové kvinteto C dur Franza Schuberta. Vzhľadom na to, že podľa odborníkov toto teleso patrí k 5-6 najlepším sláčikovým kvartetám na svete, boli sme sklamaní vlažným záujmom poslucháčov (47 ľudí vrátane štábu Televízie Zemlén a organizátorov). Je nanajvýš poľutovaniahodné, že neprišli ani učitelia hudobnej školy, ani vedúci či členovia miestnych speváckych zborov... Ľutovať však môžu predovšetkým oni sami; prítomní poslucháči dostali fantastický zážitok ako darček hlavného mesta MR Budapešti. Koncert sa mohol konať aj vďaka riaditeľovi Kultúrneho inštitútu Maďarskej republiky v Bratislave P. Krasztevovi, ktorý na ňom bol prítomný.

O deň neskôr sme v našom reformovanom kostole za podstatne väčšieho záujmu (na koncerte sme videli opäť viacerých Košičanov) boli svedkami vystúpenia Dievčenského speváckeho zboru Pro Musica pod vedením Dénesa Szabóa, fenomenálneho zbormajstra z Nyíregyházy. Zborová rodina Cantemus v našom meste bola prítomná už tretíkrát a jej zbory sú prijímané vďačne, s obrovským ohlasom. Nebolo inak ani tento raz. Zazneli duchovné diela renesančných majstrov a autorov z 20.storočia, medzi nimi M. Kocsára a Z. Kodályja. D.Szabó špeciálne na počesť organizátorov zaradil aj azda najťažšiu a najdlhšiu Kodályovu skladbu pre ženský zbor: Pünkösdlő (spracúva ľudové turicové motívy).

Potom sa festivalové koncerty od Veľkých Kapušian trochu vzdialili. Prvýkrát bola zapojená Ptruksa, kde 9.októbra v slušne zaplnenom reformovanom kostole vystúpilo Trio Trevoce v zložení flauta-violu-violončelo. Ide o trojicu mladých žien, ktoré pôsobia v Banskej Bystrici. Predniesli zaujímavý program od baroka po dnešok a ako prídavok zaradili úpravu slávneho pesničky od Stinga Fields of God. V Čičarovciach 11.októbra miestny kultúrny dom privítal famózný komorný súbor Maďarské melódie z Užhorodu. Je to jediný profesionálny maďarský súbor Zakarpatskej Ukrajiny a na Slovensku absolvovali tento deň premiéru! Predstavili sa ľahším žánrom: výberom z operetných melódií, ako aj štylizovanou a autentickou ľudovou hudbou strednej a východnej Európy. V hojnom počte prítomní Čičarovčania vďačne prijali Maďarské melódie s umeleckou vedúcou Ilonou Korolenko a s vynikajúcou speváčkou Anikó Nagy.

Vzápätí sa počasie radikálne zhoršilo. Našťastie to nepoznačilo koncert košického sláčikového dua Oráčová-Olejár 14.októbra v rímskokatolíckom kostole v Križanoch. Tamojšie publikum s ich skvelým starostom J.Tamaškom už druhýkrát ukázalo, že vedia patrične oceniť hodnotné umelecké výkony. Popri Mozartovi a Beethovenovi na tomto koncerte zaznela aj svetová premiéra diela Košické dvojspevy od Norberta Bodnára, ktorý ich vytvoril na objednávku festivalu. Skladba pôsobila vtipne, s humorom a preukázala vzácnu schopnosť autora spojiť tradície s moderným hudobným jazykom. Objednávanie novej skladby a tým podporu pôvodnej hudobnej tvorby

zaviedli organizátori ešte minulý rok.

Súbor starej hudby MUSA LUDENS (Bratislava) má vyše 20-ročnú históriu. Patrí k mála podobným súborom na Slovensku, sprístupňujúcich prístupným spôsobom pamiatky našej hudobnej minulosti od najstarších čias po 17.storočie na dobových nástrojoch v dobových kostýmoch. Ich vystúpenie 18.októbra v drahňovskom Lónyaiho kaštieli sa však stretlo so slabým záujmom poslucháčov (okolo 40 ľudí) – že by bolo drahňovské publikum už akosi zhýčkané? Neprítomných to môže opäť len mrziť, pretože tento skvelý súbor v našich končinách už tak skoro neuvidíme.

HDP sa do Veľkých Kapušian vrátili 20.októbra, kedy v koncertnej sále ZUŠ bol už druhýkrát hosťom festivalu popredný slovenský klavirista Ivan Gajan (pôsobí striedavo v Bratislave, Brne a Žiline). Jeho koncert, zložený z diel Beethovena, Schuberta a Chopina sa tešil vysokému záujmu a v radoch obecnstva sme mohli vidieť aj žiakov ZUŠ. Na koncerte bol prítomný aj štáb Slovenského rozhlasu z Košíc, a síce za účelom prípravy reportáže o Hudobných dňoch Použia (zaznela 31.10. v relácii Akcenty, rezonancie v Rádiu Devín).

Gajan o deň neskôr s tým istým programom vystúpil aj v Kráľovskom Chlmci, taktiež v koncertnej sále miestnej ZUŠ. Nakoľko však tam profesionálne koncerty (na rozdiel od Kapušian) nemajú prakticky žiadnu tradíciu, na tomto vystúpení bola prítomná iba hrdka poslucháčov, prevažne učiteľov hudobnej školy. Škoda. Každý začiatok je však ťažký. Druhý koncert v Medzibodroží sa konal 23.10, kedy kultúrne stredisko v Strede nad Bodrogom privítalo Trio Tenerezza (Košice). Bolo to jedno z najúspešnejších podujatí festivalu. Miestni záujemcovia zaplnili tamojšiu sálu temer do posledného miesta a napriek vysokej náročnosti dramaturgie (Suchoň, Martinů, Pärt, Poulenc, Šostakovič) zvládli túto „experimentálnu“ konfrontáciu na výbornú. Výrazovo silné diela rezonovali u poslucháčov rovnako intenzívne, najmä Poulencova Sonáta pre husle a klavír a Šostakovičova Romanca-suita op. 127.

Veľkolepý festival ukončil prvý piesňový večer v jeho histórii. Zaznel na ňom posledný, smutný až depresívny piesňový cyklus F.Schuberta s názvom Zimná cesta v interpretácii Róberta Galovicsa (bas) a jeho dcéry Réky Galovics (klavír). Müllerove básne recitovali Gergely Galovics a Natália Lisničuková. Kapušiančania presvedčili, že im na pokračovaní Hudobných dní Použia záleží a koncert 27.10. v Mestskom kultúrnom stredisku navštívili v hojnom počte. Napriek určitej hlasovej indisponovanosti sólistu možno považovať predvedenie Zimnej cesty za vzácny akt, ponúkajúci celkom nevšedný zážitok a možnosť zahĺbiť sa do vnútra ľudskej duše. Citlivým, detailne prepracovaným klavírnym sprievodom zaujala Réka Galovics.

Je potrebné pripomenúť, že festival sa aj tentokrát konal s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR, ako aj Slovenských elektrární-Enel a. s. Verím, že tradícia tohto vzácneho, odvážneho podujatia zostane zachovaná – na ktorý by mohlo byť hrdé aj nejedno krajské mesto! - a že k nej postupne nadobudne vzťah stále viac obyvateľov (aj) Veľkých Kapušian. Pretože, a to treba stále nanovo zdôrazňovať, čaro živej hudby nič nenahradí.